

Ornithologie van Nederland.

Waarnemingen van 1 Mei 1907 tot en met 30 April 1908.

VERZAMELD DOOR

Mr. R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG,

te Langbroek.

Tien jaren geleden, 7 Juli 1898, overleed Mr. HERMAN ALBARDA en nam ik op mij zijne ornithologische jaarverslagen voort te zetten. Op dien arbeid van een decennium kan ik nu terugzien, niet zonder eenige voldoening, want vrij groot is het aantal nieuwe waarnemingen welke in dien tijd bij al het reeds bekende konden worden gevoegd. Dit is hoofdzakelijk te danken aan de medewerking van vele heeren die de beoefening der vogelkunde daadwerkelijk ter harte nemen en de kennis onzer avifauna willen verrijken.

Dit mijn tiende jaarverslag brengt alweer vrij veel nieuws: twee nieuwe broedvogels, één species en één subspecies beide nieuw, en verder de vermelding van onderscheidene groote zeldzaamheden. Is daardoor het verloop van het jaar voor de ornithologie van belang geweest, niet minder belangrijk was in het najaar de trek van gewone en meer ongewone vogelsoorten. De Notenkraker, wiens eerste verschijning in noordoostelijk Pruisen op 12 September werd genoteerd, verscheen ook ten onzent. Zoover ik vernam, werd het eerste stuk den 10n October opgemerkt en duurde de trek tot in November; sedert het jaar 1900 is geen zulke sterke verplaatsing van deze vogelsoort waargenomen. In menigte verschenen in de tweede helft van September, maar vooral gedurende de maand October en ook nog begin November roofvogels van de meest verschillende soorten, niet alleen de meer gewone najaarsgasten, maar ook zeldzame als *Aquila maculatus* (Gmel.), *Circaëtus gallicus* (Gmel.) enz.; *Falco aesalon aesalon* Tunst. was zeer talrijk.

Reeds in het voorjaar 1907 was op verschillende plaatsen, Lübeck, de Deensche eilanden, enz. eene ongewone menigte roofvogels op weg naar hunne broedplaatsen waargenomen en het behoeft dus

niet te verwonderen dat, na de vermeerdering in den broedtijd, de talrijkheid op den herfsttrek opvallend was. Het is opmerkelijk dat op 20 September, toen ik de eerste roofvogels noteerde (boomvalken), juist ook de groote vlucht over de Kurische Nehrung aanving. Evenals in Nederland werd ook aan het duitsche waarnemingsstation de talrijkheid der smellekens vastgesteld en werden bij dit station meer zeearenden dan in andere jaren gezien; de stroom der overvliegende roofvogels duurde meer dan 5 weken. Men behoeft zich dus vooralsnog over de „uitroeijing” der gevederde dagroovers niet bijzonder ongerust te maken!

Ik zal voortaan in mijn verslagen enz. de indeeling en nomenclatuur volgen welke door Dr. HARTERT in zijne „Vögel der paläarktischen Fauna” zijn aangenomen. De studie der vogelsoorten over haar ganschen kring van verbreiding heeft aangetoond dat de meeste species volstrekt niet constant zijn, maar grootere of kleinere verschillen vertoonen naarmate van de landstreken waar ze worden aangetroffen. Om deze geographische afwijkingen (subspecies) behoorlijk aan te duiden, kan men met twee namen, het oude Linnaeaaansche systeem, niet meer volstaan, maar dient tot recht verstand der zaak drie namen te gebruiken. Wanneer bijvoorbeeld voor de leeuwerik de naam *Alauda arvensis* van Linnaeus zonder meer gebruikt wordt, blijkt niet welke leeuwerik wordt bedoeld. Er bestaan toch onderscheidene vormen van veldleeuwerik en om deze aan te duiden, dient bij den Linnaeaaanschen naam nog eene bijvoeging te geschieden waaruit blijken kan welk ras, welke vorm wordt bedoeld. Maar in zulke gevallen, waar eene soort gesplitst wordt in meerdere, onderling verschillende, geografische vertegenwoordigers, moet ook de eerst beschreven vorm als zulk een vertegenwoordiger worden aangemerkt en evenals de overige vormen derzelfde species met drie namen worden genoemd. Het is, om bij het voorbeeld van de leeuwerik te blijven, niet meer dan toeval dat de Zweedsche vogel door Linnaeus werd beschreven en van een naam voorzien. Die Zweedsche vorm (die ook over het grootste gedeelte van Europa is verbreid) is niets meer dan een van de vele vormen waaronder de leeuwerik zich in de wereld vertoont, dus eene eenvoudige subspecies. Had Linnaeus in Athene in plaats van in Zweden gewoond, dan had hij de leeuwerik van het zuidelijke Europa beschreven, die in sommige opzichten van de Noord-Europesche verschilt. De Zweedsche

(resp. Noord- en Midden-Europesche) leeuwerik wordt nu genoemd *Alauda arvensis arvensis* (voor den typischen vorm wordt de oude speciesnaam herhaald), de Zuid-Europesche: *A. arvensis cantarella*, de Japansche: *A. arvensis japonica* enz.

Vertoont eenige soort geen constante locale verschillen, dan kan men natuurlijk met twee namen volstaan, zoo bijvoorbeeld bij *Pastor roseus*, *Anthus pratensis*, *Emberiza elegans* en zoovele andere.

Moeten we nu in sommige gevallen, volgens bovenstaanden regel, een of anderen naam die tot dusverre slechts dubbel was (*Pica pica*) driemaal herhalen (*Pica pica pica* = Europesche ekster) dan moge dit niet fraai klinken, maar het is noodzakelijk en logisch. Ik herinner hier aan de woorden door den Heer A. E. H. SWAEN geschreven op pag. 69 van n°. 1 van dit jaarboekje en verwijs ten overvloede naar een zeer belangrijk artikel van W. R. BUTTERFIELD: On subspecies in ornithology and their nomenclature, opgenomen in *Aquila* 1907, pag. 216.

Corvus corone corone L. × **C. cornix cornix** L. — Zwarte × Bonte Kraai. Een jachtopziener te Kloetinge (Zeel.) schreef mij in dato van 20 Mei dat hij reeds in het jaar 1906 den geheelen zomer een bonte en een zwarte kraai te zamen had gezien zonder een nest te vinden, maar dat in 1907 een nest van deze zelfde vogels werd ontdekt. De vier eieren werden door boerenknappen weggenomen, waarop de vogels een tweede nest op een onbereikbare plaats in een hoogen beuk maakten. Welke van de beide vogels het ♂ was, kon niet vastgesteld worden.

Na ontvangst van dit schrijven, verzocht ik den bedoelden jachtopziener, mij, zoo mogelijk, de vier bewuste eieren te bezorgen, 't geen hij ook deed, zoodat zij thans deel van mijne verzameling uitmaken. Zij zijn van gewone kraai-eieren, zooals zich denken laat, niet te onderscheiden. Van het tweede broedsel is niets terechtgekomen; één jong werd uitgebroed, maar stierf weldra, waarop de ouden het nest verlieten en niet teruggezien werden.

Blijkens bericht van den Heer A. HARINGSMA, oud-onderwijzer te Warns (Fr.), heeft aldaar een paar kraaien bestaande uit een ♂ van *corone* en een ♀ van *cornix* eenige jaren achtereen genesteld (tusschen 1902 en 1906) zonder er, voor zoover bekend, in te slagen jongen groot te brengen, daar de eieren werden weggenomen. (S.).

Nucifraga caryocatactes macrorhynchos Br. — Notenkraker.

Er heeft in den herfst van 1907 weer eens eene verplaatsing van notenkrakers plaats gehad, die zich tot in Nederland zeer bemerkbaar maakte. Tal van berichten dienaangaande bereikten mij, waarvan ik het volgende opteeken: 10 October werd een ♂ geschoten te Kralingen (Z.-H.); omstreeks de helft dier maand werd een exemplaar gezien te Austerlitz (gem. Zeist, Utr.); 16 October een ♀ geschoten te Staphorst (O.); 20 October een te Veendam (Gr.); 21 October een geschoten te Soesterberg (Utr.); 25 October drie gezien, waarvan één geschoten, te Bergen-op-Zoom (N.-Br.); 3 November een geschoten bij Roermond (L.) enz. De Heer VAN PELT LECHNER zag bij Wageningen een exemplaar en de Heer E. BLAAUW te Nijmegen ontving verscheidene voorwerpen ter praepareering. (S).

Pyrrhocorax graculus (L.) — Alpenkauw. De Heer H. J. SICHERER, arts te Groenlo, meldde mij 27 Januari dat hij in de collectie van den Heer B. TH. J. GRIMMELT, hôteleigenaar te Winterswijk (Geld.) een Alpenkauw had gezien die in Nederland is buitgemaakt. Op deze aanwijzing schreef ik aan de Heer GRIMMELT met verzoek om nadere inlichtingen en om toezending van den vogel ter bezichtiging, waaraan bereidwillig werd voldaan. Bij onderzoek bleek de kauw een oude vogel te zijn, die niet het minste teeken vertoont van in gevangenschap te zijn geweest. De vader van den Heer G. die eene kleine verzameling van zelf geschoten vogels maakte, welke collectie thans eigendom is van mijnen correspondent, en te zijnen huize wordt bewaard, schoot in de maand October 1892 of 1893 het stuk in quaestie in de buurtschap Corle onder Winterswijk. Het is een nieuwe vogel voor Nederland. Bewoner van de gebergten van zuidelijk Europa en van Midden-Azië, is de Alpenkauw (hier wordt natuurlijk bedoeld de soort met kleinen gelen snavel) eenige malen op Helgoland en waarschijnlijk ook in Groot-Britannië voorgekomen. (S).

Passer domestica domestica (L.) — Huismusch. De Heer M. J. P. D. BARON VAN HARINXMA THOE SLOOTEN te Leeuwarden had de vriendelijkheid mij een door hem op 15 October geschoten, geheel isabelkleurig ♀ aan te bieden. Tot mijn leedwezen is het interessante stuk niet kunnen worden gepraepareerd (S.).

Emberiza hortulana L. — Ortolaan. Is in het zuiden van Groningen en het noorden van Drenthe volstrekt niet zeldzaam. Ik zag o. a. ♂ en ♀ bij Midlaren (Dr.) op 13 Mei 1906. (SWAEN).

Lullula arborea arborea (L.) — Boomleeuwerik. Een jacht-opziener te Zandvoort (N.-H.) zond mij eene door hem geschoten variëteit. De geheele vogel is vuil grijs-wit; op voorhoofd, hals en krop zijn duidelijke bruine lengtestreepjes. De dekveeren der hand zijn vaal grijsbruin met breede witte einden. Binnenzijde der vleugels geheel wit, snavel vleeschkleurig, oogen zwart, pooten vuilgeel. Het vogeltje werd 21 Maart buitgemaakt; het bleek voor praepareering te veel beschadigd. Alleen konden kop en vleugels bewaard worden. Het is een ♀.

Albinisme, bij *Alauda arvensis arvensis* L. niet ongewoon, schijnt bij de boomleeuwerik zeer zelden voor te komen. Noch de Heer TER MEER, noch ik, hadden ooit bij deze soort dergelijke variëteit waargenomen (S.).

Anthus cervina. (Pall.) — Roodkeelige Pieper. In dato van 21 Mei schreef mij de Heer VAN PELT LECHNER: „Zooeven zag ik „op de uiterwaarden bij Wageningen een tweetal pieperachtige vogels „met roode borst en grauwwachtig-gele bovenzijde; niet alleen hun „vorm deed mij direct aan piepers denken, maar ook vooral de „wijze van vliegen. Ik voor mij houd het voor zeker, dat het twee „exemplaren van *A. cervina* waren.” Uit een gesprek, dat ik kort daarop met den Heer VAN PELT LECHNER voerde, bleek mij, dat er werkelijk alle reden bestaat om aan te nemen, dat er hier van geen vergissing sprake kan zijn, doch de Heer LECHNER was met mij eens, dat de waarneming alleen, zonder dat een bewijsstuk is buitgemaakt, niet voldoende is om de soort in de Nederlandsche fauna op te nemen. Ik maak dan ook van de bedoelde waarneming hoofdzakelijk melding om de aandacht te vestigen op de pieper-soort in quaestie, die op den trek allicht Nederland kan bezoeken, en wel hetzij in het gevorderde voorjaar in zomerkleed (rosachtig roode keel) of in den herfst in het eenvoudige winterkleed. De broedplaatsen van dezen pieper liggen in het hooge Noorden van Europa en Azië tot de kust der IJszee. In België, Groot-Britannië en Ierland zijn herhaaldelijk exemplaren gevangen. (S.)

Motacilla boarula boarula. L. — Grootte gele Kwikstaart. Mij kwam te Wageningen eene eiercollectie onder oogen, waarin alles door elkaar lag. Er waren etiketten geplakt op een der randen van de hokjes der laden, en een dier etiketten luidt: grootte gele kwikstaart; in dat hokje lag heel iets anders, maar een eind verder trof ik twee eieren aan, waarop ik direct beslag legde. Na mijne determineering heb ik ze aan Dr. REY gezonden, die mij bij de terugzending schreef, dat beide inderdaad eieren zijn van *Calobates boarula*.

Ze zijn mij beide geschonken. Al wat ik voorloopig er van te weten ben gekomen is, dat de collectie is bijeengebracht in de jaren tusschen 1882 en 1892, en dat de omgeving van Zutphen als vindplaats kan beschouwd worden. (v. PELT LECHNER).

Kort geleden ontving ik, terwijl de Heer VAN PELT LECHNER bij mij op bezoek was, ter bezichtiging eenige eieren van den Heer M. MERCKELBACH te Kerkrade, waarbij twee legsels van *M. b. boarula* door Z.Ed. in 1906 en 1908 te Wittern in Zuid-Limburg gevonden. Een omstandig relaas omtrent de localiteit waarin de nesten werden gevonden, vergezelde de zending, terwijl er bijgevoegd werd dat de soort in die streken zeer gewoon en zelfs talrijker dan *M. alba alba* is. Een legsel van ongeveer 20 jaren geleden, 't welk mede ter bezichtiging werd gesteld, bewijst dat de soort daar ter plaatse niet nieuw is. (S.)

Parus cristatus mitratus Br. — Kuifmees. Bij de opmerking in het verslag 1902/03 over het voorkomen dezer soort in Drenthe kan ik nog voegen dat in Juni 1906 een paar is waargenomen in een bosch bij den tol aan den weg van Zuidlaren naar Annen (SWAEN).

Aegithalos caudatus europaeus (Herm.). — Staartmees. In 1907 broedde bij Wassenaer (Z.-H.) een paar waarvan de één een witkop en de ander een zwartgevekte was (SIEBERS).

Van 8 paren thans (April 1908) door mij bij Wageningen (Geld.) nestelend aangetroffen, bestaat slechts één uit een witkop en een zwartgevekte; bij de overige paren zijn beide individuën witkoppen. Bij het eerstbedoelde paar maakt zich de witkop het drukst met den nestbouw (WIGMAN).

Waarschijnlijk is deze witkop het ♀; zie mijn verhandeling over Staartmeezen in het jaarboekje n°. 4 (p. 12) van de N. O. V. (S.).

Muscicapa collaris Bechst. — Witgehalsde Vliegenvanger. Heden ochtend (7 Mei 1907) zag ik in den botanischen tuin van de Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen een mannelijk exemplaar. De vogel naderde mij tot op een paar meter afstand, zoodat ik hem goed kon waarnemen. Na eenige oogeblikken verwijderde hij zich in N.-W. richting (v. PELT LECHNER).

Turdus torquatus torquatus L. — Beflijster. Een zeer sterk witgevekt ♂ werd 10 October op Texel gevangen en mij door den Heer J. DAALDER aldaar welwillend toegezonden. Zoover mijn waarnemingen reiken, toont van alle lijstersoorten deze wel het meest neiging tot albinisme. Ik ontving reeds meermalen partiëel witgevekte exemplaren, maar nog nimmer een waarbij het wit zoo sterk op den voorgrond treedt. Behalve op de bovenzijde der vleugels, is het wit vrij regelmatig en tamelijk symmetrisch verdeeld. De witte bef is, niettegenstaande het vele wit der onderzijde, goed zichtbaar afgeteekend. (S.).

Erithacus rubecula rubecula (L.) — Roodborst. Naar aanleiding van een berichtje in de *Nieuwe Rotterd. Courant*, dat er te Rijssen (O.) in Januari een nest met drie eieren van de Roodborst zou gevonden zijn, informeerde ik bij de politie aldaar, welke mij in een omstandig en goed gedocumenteerd bericht antwoordde, dat het inderdaad zoo was en dat 30 Januari een nest met drie versche eieren (die door het vele manipuleeren zijn te gronde gegaan) in een gat in een muur door een metselaar, die dit gat moest dichten, was gevonden.

In het *Twentsch Zondagsblad* van 2 Februari werd een dergelijk bericht opgenomen uit de gemeente de Ham (O.) luidende: 28 Januari. Trots de hevige koude hadden een paar roodborsten een nest onder het dak van een schuur gebouwd. Drie eitjes waren de vruchten, waarop moeder-roodborst zat te broeden. Jammer dat de rietdekker bij 't dekken der schuur, de diertjes moest verstoren.

Bij de felle koude van Januari 1908 is dit zeer merkwaardig (v. PELT LECHNER).

Dat zulke ontijdige broedsels verstoord worden, is niet te bejamen. Indien jongen uitkomen, gaan ze toch te gronde (S.).

Saxicola oenanthe leucorhoa (Gmel.) -- Noordelijke Tapuit. In Groenland, Labrador, op IJsland en de Faeröer broedt een

vorm van den tapuit die grooter is dan de gewone *S. o. oenanthe* en zich in het voorjaarskleed daarvan onderscheidt door eene meer grauwgrijze kleur der bovendeelen en door de levendige roestkleur der keel. De vleugel is bij dezen vorm meestal langer dan 100 mM., bij onze *oenanthe* variëert volgens mijne aan 23 stuks gedane metingen, de lengte van 91 tot 99 mM., terwijl ik zelfs bij een jong ♀ slechts 88 mM. mat. In verband met hare hoognoordelijke broedplaatsen trekt de soort vrij laat door en zoo is aan de Iersche lichttorens en vuurschepen waargenomen dat de daarbij gevangene tapuiten die laat in het seizoen verschijnen tot 8 Mei toe, meestal tot den langvleugeligen vorm behooren (R. M. BARRINGTON, Migration of Birds, p. 60, 1900). In Duitschland is de doortrek van *S. o. leucorhoa* bewezen door het bemachtigen van enkele exemplaren; het eerste is een oud ♂ van den Rijnover bij Nierstein, 6 April 1892, afgebeeld in Berajah, Saxicola Borealis, pl. II, 1905. Later werden nog op de eilanden Baltrum en Juist exemplaren geschoten. Het valt op dat dit laat in het trekseizoen geschiedde, namelijk op 7 October en 1 November, terwijl toch de trek der soort reeds met begin Augustus aanvangt. Verder valt te bemerken dat de verzamelde voorwerpen zeer donker gekleurd zijn.

Aangezien nu zoowel in Ierland als in West-Duitschland exemplaren van *S. o. leucorhoa* zijn bemachtigd, scheen het mij zeer waarschijnlijk dat deze vorm ook het daartusschen gelegen Nederland op den trek bezoekt, en ik heb mij daarom moeite gegeven laat doortrekkende exemplaren te krijgen. Deze pogingen hadden aanvankelijk geenerlei resultaat, totdat mij eindelijk een vogel (ter determineering) in handen kwam, die tot den lang begeerden vorm bleek te behooren. Reeds de datum (27 October 1907) waarop dit stuk (bij Weert) is gevangen, maakte het waarschijnlijk dat het een uit 't noorden komenden vogel gold, maar meting bewees dat het een *S. o. leucorhoa* is. De vleugel is 102 mM. lang, voor een jong ♂, 't geen de vogel is, normaal gemiddeld; de kleur, vooral der bovendeelen, donker, de band op den staart breed. De eigenaar, de Heer H. J. N. BECKERS, heeft mij het exemplaar goedgunstig afgestaan waarvoor ik ZEd. ook hier ter plaatse nogmaals mijn vriendelijken dank betuig (S.).

Gecinus viridis viridis (L.) — Groene Specht. 6 December werd bij Roermond (L.) een ♀ geschoten merkwaardig door den

eigenaardig vergroeiden ondersnavel. Die is geheel krom en op zij gegroeid. De vogel was niet vermagerd en de krop zat vol zwarte mieren (HENS).

Ik heb dezen vogel van den Heer HENS ter bezichtiging ontvangen en de snavelvergroeiing herinnerde mij aan de afbeelding van een dergelijke monstrositeit door R. BERGE (Orn. Monatsschr. 1898, p. 122). Ook bij dit voorwerp was, naar de schrijver mededeelde, van vermagering niets te bemerken. Daar deze grondspecht voor zijne voedselopname hoofdzakelijk op de tong is aangewezen, en deze in geen van beide gevallen vergroeid of abnormaal was, behoeft de goede lichamelijke conditie waarin de twee vogels, niettegenstaande hun vergroeide snavels, verkeerden, niet te verwonderen (S.).

Dendrocopus medius medius (L.) — Middelste bonte Specht. Van een onderwijzer te Wageningen ontving ik ter determinering eene kleine eiercollectie, welke hij van een vriend te Amerongen (Utr.) ten geschenke had gekregen.

In die collectie bevonden zich 2 Spechteieren die direct bijzonder mijne aandacht trokken. Na meting, werd ik in mijn vermoeden versterkt dat ik te doen had met eieren van *D. medius*, een vermoeden dat bij mij nog sterker werd toen ik de 2 eieren met 12 diverse stukken uit Duitschland kon vergelijken.

Aan DR. REY ter beoordeeling gezonden, luidt diens determinatie, zonder eenig voorbehoud: *Picus medius* L.

De bezitter, die mij een der twee exemplaren geschonken heeft, informeerde op mijn verzoek bij den vinder naar hetgeen dezen nog bekend mocht zijn van de vondst, naar aanleiding waarvan eerstgenoemde mij nog kon mededeelen, dat de eieren in 1894 of 1895 zijn gevonden in een beuk, die hem is aangewezen, bij Amerongen. Het vlieggat zat circa 3 M. hoog. De vinder hield de eieren voor die van den kleinen Specht, van het bestaan van een middelsten niet afwetende (v. PELT LECHNER).

Het broeden van eene *avis rarissima* als de middelste Specht, is al zeer merkwaardig. Er zal thans, meer dan ooit, op het verschijnen van deze soort moeten gelet worden, niet alleen als toevallige gast, maar als broedvogel (S.).

Apus apus apus (L.) — Gierzwaluw. 15 October zag ik te Roermond een exemplaar naar het zuiden vliegend. (HENS).

Alhier (Groenlo) heeft Dinsdag 19 November een gierzwaluw over de stad gevlogen. (SICHERER).

Buteo buteo buteo (L.) — Buizerd. Het Genootschap ontving 14 en 20 Juni van Harderwijk telkens twee levende jonge exemplaren bij wie nog enkele nestveeren te zien waren. Zij werden in de Diergaarde geplaatst (KERBERT).

Aquila maculatus (Gmel.) — Bastaardarend. 26 October werd een ♂ geschoten te Roekel onder Otterlo, gemeente Ede in Gelderland en kwam in handen van den Heer C. F. H. DE BERT te Ede, die mij op zeer welwillende en heusche wijze den vogel voor mijne verzameling afstond, voor welke vriendelijkheid ik ZEd. ook hier ter plaatse mijn welgemeenden dank wil betuigen.

1 November werd een ♀ geschoten te Ressen (Geld.) en 2 November een ♂ in den Oosthoek dier provincie; op denzelfden datum een ♀ te Haamstede (Zeeland). Deze drie stuks zag ik bij den Heer E. BLAAUW te Nijmegen die ze voor particulieren had opgezet. Mijn aanvankelijke determineering als *A. maculatus* werd later door den Heer Dr. E. D. VAN OORT te Leiden bevestigd.

Eindelijk werd in November nog een vijfde exemplaar, een ♂, in de duinen bij Scheveningen gevangen en gezonden aan Artis, waar het gedurende eenigen tijd leefde en later voor het Museum Fauna Neerlandica werd opgezet.

Al deze vijf vogels dragen het fraaie, sterk gevlekte kleed der jeugd (S.).

Milvus milvus (L.) — Milaan. Een levend exemplaar, 15 Sept. te Ruinen (Dr.) gevangen, ontving ik voor de Diergaarde van het Genootschap (KERBERT).

Circaëtus gallicus (Gmel.) — Slangenarend. Ongeveer half November werd een exemplaar geschoten onder Oldebroek (Geld.); het is voor het gymnasium te Zwolle opgezet (F. K. VAN DEDEM).

Pandion haliaëtus haliaëtus (L.) — Vischarend. 10 Mei werd op Texel een exemplaar buitgemaakt en aan 's Rijks Museum te Leiden opgezonden. Het was een fraaie, ongeschonden vogel (DAALDER).

Columba palumbus palumbus L. — Boschduif. Gedurende den geheelen winter hielden zich in de omgeving van mijne woonplaats zeer groote vluchten dezer duiven op, waarschijnlijk door de massa afgevallen eikels daartoe verlokt. Uit een dier vluchten had ik het geluk een zeer licht gekleurd exemplaar te schieten. Bij dezen vogel is de normale kleurverdeeling aanwezig, maar in lichter tint. De zwarte dwarsband op den staart ontbreekt echter geheel (S.).

Phasianus colchicus colchicus L. — Boschfazant. Ik ontving een geheel witte hen, die 12 November te Bavel (N.-Br.) was geschoten. Slechts twee veertjes op den bovenkop waren normaal gekleurd, de oogen waren niet rood.

In mijn jachtveld alhier werd 31 December een hanenvederige hen geschoten. Kop, hals en nek zijn van de bekende purpergroene kleur; de veertjes van boven- en achterhoofd hebben echter smalle geelbruine uiteinden en dwarsbandjes; de witte halsring is sterk aangeduid. De bovenzijde is als die van een gewone hen, maar warmer, meer intensief, terwijl op den voorrug het prachtig purperrood van den haan aanwezig is. De onderzijde is lichtgeel met tal van onregelmatig verspreide kastanjebruine vlekken, die op den krop het dichtst staan en daar de purperroode dwarsbanden dragen die men bij den mannelijken vogel ziet. Staart als van eene gewone hen (S.).

Perdix perdix perdix (L.) — Patrijs. Evenals in 1906 (zie mijn vorig jaarverslag) werden in 1907 in het jachtveld der Heeren VAN DITZHUIJZEN te Etten bij Terborg (Geld.) afwijkend gekleurde patrijzen waargenomen en geschoten. De Heer F. VAN DITZHUIJZEN schrijft mij dienaangaande het volgende: „Op dezelfde plaats waar „ik verleden jaar de witte patrijs schoot, werden door mijn broeders „in het laatst van September en begin October 1907 drie patrijzen „geschoten uit één klucht, geheel afwijkend maar onderling gelijk „gekleurd. De kop is donkergeel, iets lichter dan bij een gewoon „gekleurde patrijs. De overige veeren zijn donker, ongeveer gelijkende „op de tint van zeer donker oud mahoniehout, met vrij regelmatig „verspreide donkergele spikkels.

„In de maand Juni te voren had ik het geluk den koppel, „waaruit voormelde exemplaren geschoten werden, te vinden. De

„ouden vlogen weg, doch de jongen schoven tusschen het gras
 „om mij heen; ik kon er twee vangen, die, zeer toevallig, beide
 „bijna geheel wit waren met een donkerbruine streep over den rug.
 „Ik heb ze na bezichtiging losgelaten. Ze zijn dus na het ruien
 „zoo donker geworden.

„Begin September schoot ik uit een anderen koppel een wit
 „exemplaar. Thans vliegt er nog een donker exemplaar met vier
 „of vijf broers en zusters; de mogelijkheid bestaat dus het volgende
 „jaar weer varieteiten te schieten.”

De Heer P. HENS te Roermond, die een der bovengemelde donkere patrijzen ter bezichtiging ontving, maakte daarnaar een gelijkende aquarel, welke hij mij welwillend aanbood. Voor deze vriendelijkheid betuig ik ZEd. hier ter plaatse nogmaals mijnen dank (S.).

Ardea purpurea purpurea L. — Purperreiger. Ik ontving bericht dat op het Kampereiland deze soort broedt. Ten einde er meer van te weten wendde ik mij tot mijn berichtgever, den Heer J. STOFFEL te Deventer, met verzoek om nadere inlichtingen, die mij in een van 20 Juli gedagteekend schrijven, bereidwillig werden verstrekt, en die als volgt luiden: „Zoo dikwijls ik op het Kamper-
 „eiland kwam (voor het eerst 28 April 1905) zag ik daar altijd
 „purperreigers; of ze daar vroeger reeds broedden weet ik niet,
 „maar ik vermoed van wel. Aan 't begin van het Noorderdiep
 „broedde vermoedelijk dit jaar één paartje. In de buurt van de
 „Ramspol en de Kleine pol aan 't eind van het Rechterdiep broe-
 „den elk jaar verscheidene paren. Ook is een broedplaats bij Wilsum,
 „een eind boven Kampen, in welke localiteit de IJsel schijnt zich
 „te willen vertakken, waardoor tamelijk groote rietvelden zijn
 „ontstaan” (v. PELT LECHNER).

Grus grus grus L. — Kraanvogel. ALBARDA schrijft (*Aves Neerl.* p. 71) dat de kranen ons op den doortrek, in October en November, bezoeken. Dit heeft echter ook, zij het in kleiner aantal, in het voorjaar plaats, althans in Limburg (HENS).

Otis tetrax L. — Kleine Trap. In December werd bij Alkmaar (N.-H.) een exemplaar geschoten. Het is voor het Museum „*Fauna Neerlandica*” in Artis ontvangen (KERBERT).

Charadrius apricarius L. — Goudpluvier. Ik vond bij een poelier te Leeuwarden een exemplaar dat, vooral aan de vleugels, een gedeeltelijk albinisme vertoont; het werd 14 October te Birdaard (Fr.) gevangen (TJ. DE VRIES). De Heer DE VRIES was zoo vriendelijk mij den vogel aan te bieden, maar deze kon tot mijn leedwezen, niet meer worden geprepareerd. Alleen de vleugels heb ik behouden; in den linkervleugel zijn de eerste negen en de elfde pen, zoomede de dekvederen der hand en de langste dekvederen wit, in den rechtervleugel zijn slechts een paar dekvederen en de vleugelbocht van deze kleur (S.).

Himantopus himantopus (L.) — Steltkluit. In Januari 1907 werd een exemplaar gevangen bij Geldrop (N.-Br.) en voor den Heer MOLLEN opgezet (v. D. BOGAERT).

Ik vernam dit geval te laat om het in mijn vorig jaarverslag, waarin het eigenlijk tehuis behoort, op te nemen. Het is eerst het vierde bekende exemplaar voor ons land (van de drie vorige zijn twee te Oudenbosch, een te Vlijmen, alle door mij gezien). In België hebben in 1907 steltkluiten gebroed te Wilder bij Calmpthout (S.).

Scolopax rusticola L. — Houtsnip. Midden Maart 1907 werd door een onzer jachtopzieners te Westendorp (gem. Wisch, Geld.) een houtsnip broedende gevonden onder een meter-hooge fijne den. Acht dagen daarna had de oude met de jongen het nest verlaten. De drie eischalen zijn door een mijner broeders bewaard (v. DITZHUIJZEN).

Deze mededeeling bereikte mij te laat voor het jaarverslag 1906/07. Ik neem haar nu in dit verslag op, omdat een geval van broeden van houtsnippen in ons land, hoewel niet zoo heel zeldzaam, toch altijd belangrijk genoeg schijnt om er melding van te maken (S.).

Tringa temmincki Leisl. — Kleinste Strandlooper. 27 Juli werd op Texel een exemplaar geschoten 't welk mij door den Heer DAALDER aldaar welwillend voor mijne verzameling werd afgestaan. Het is een oud ♀ (S.).

Lestris parasiticus (L.) — Kleinste Jager. 30 Augustus werd een exemplaar op Texel gevangen en aan 's Rijks Museum te Leiden opgezonden (DAALDER).

Blijkens bericht van den Heer DAALDER kwamen omstreeks dienzelfden tijd en ook nog later, verschillende exemplaren van

den Middelsten en den Kleinen Jager op Texel ter waarneming; van den Kleinsten Jager geene meer (S.).

Fulmarus glacialis glacialis (L.) — Noordsche Stormvogel. 22 Juli werd een exemplaar gevangen op Texel en gezonden aan 's Rijks Museum te Leiden. De vogel had bruinachtige oogen; enkele vleugelpennen ontbraken (DAALDER).

Voor zoover mij bekend, is dit de eerste maal dat een voorwerp van deze noordelijke soort midden in den zomer in Nederland is aangetroffen. Hare zuidelijkste broedplaats is St. Kilda (Hebriden) op ongeveer 57° N. B. (S.).

13 Februari werd een oud ♀ gevonden aan het strand tusschen Zandvoort en IJmuiden (N. H.) waar het dood was aangespoeld. Voor praepareering bleek het niet meer geschikt (FISCHER EN TEFÉ).

Aythia fuligula (L.) — Kuifeend. Naar schriftelijke mededeeling van den Heer L. VAN GIERSBERGEN zijn in den zomer van 1904 en in dien van 1905 in „de Meer” en op „de Putten” onder Vlijmen (N.-Br.), door verschillende kooikers en visschers een *kipping* (*A. fuligula*) met zes en acht kuikens gezien; in 1904 met 8, in 1905 met 6 kuikens.

In „de Meer” broedde in 1907 minstens één paar; half Juni zijn 6 kuikens gezien. Met meer dan 8 kuikens heeft men de soort nooit waargenomen; de ♂♂ worden na den broedtijd niet meer gezien.

ALBARDA kende de Kuifeend slechts als wintergast, maar in 1835 was het den Engelschman HEWITSON reeds bekend dat zij hier en daar in Nederland broedt en het ei dat hij (Brit. Ool. 1° Ed. 1835) afbeeldt, was uit Nederland afkomstig (v. PELT LECHNER).

Somateria mollissima mollissima (L.) — Eidereend. Ook in 1907 hebben, blijkens door mij ter plaatse ingewonnen berichten, Eidereenden op Vlieland gebroed en wel in het westelijk gedeelte van het eiland. Vier paren eenden werden gezien en een tweetal nesten gevonden (v. PELT LECHNER).

Ik verneem dat Steppenhoenders zich weder eens binnen onze grenzen vertoond hebben. Daar dit na 30 April dezes jaars plaats had, zal ik daarover in een volgend verslag berichten.

Juni 1908.